

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. V. An liceat tollere signa Magica eo fine ut Dæmon nocere
desinat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Secundum.

tes habere animam rationalem. Secundum nomina Deorum & Dearum non esse nomina demonum, sedistarum animarum: quatenus enim habent vim intelligendi, vocant nomine masculino, & quatenus animant corpus, feminino. Hæc fundamenta excogitata sunt, ut, quando magi exprẽ se invocant dæmones, non videantur ipsos invocare, sed animas præfatas, quas dicunt esse bonas virtutes à Deo in ministerium & utilitatem hominis per mundum distributas.

Tertium.

Tertium fundamentum est, præter angelos bonos & dæmones malos, esse multos dæmones bonos, quorum alii sunt cælestes & præstant stellis & animabus earum: alii elementares, ex quibus alii sunt aërii, alii ignei. Quartum, animã humanam, quando exardescit in magnum desiderium, habere potestatem ad imprimendum verbis, scripturis & imaginibus vim quãdam, quæ naturaliter efficax sit ad effectum desideratum agendum, modò proportionem ad hunc effectum habeant, quæ in eo significando sita est: v.g. si velis alicui nocere adhibenda sunt verba significantia noxam.

Quartum.

Quintum est, imagines & characteres fideum & signorum cælestium sub congrua sibi constellatione formatos accipere eandem vel similem vim cum ipsis sideribus.

Quintum.

Hæc duo postrema excogitata sunt ad persuadendum omnes incantationes, adjurationes &c. naturaliter operari per vim à sideribus, vel ab anima impressam; adeoque actiones magicas esse naturales. Sed hæc omnia vana sunt & contra omnem rationem, & quartum fundamentum est contra Scripturam Matth. 6. Quis autem vestrum cogitans potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? & Matth. 5. Non potes unum capillum album facere aut nigrum.

30.

Magia ex genere suo peccatum mortale est, utpote continens expressam vel tacitam dæmonis invocationem ac proinde fornicitatem & benevolentiam erga illum, & ordinariè multa alia peccata annexa habet, de quibus magi in confessione sunt interrogandi, ut hæresis & infidelitas, abnegatio Dei & Sanctorum execratio, idololatria, blasphemia in Deum & Sanctos, profanatio & abusus rerum sacrarum, maxime earum, quæ ad sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum pertinent, luxuria & nefariæ cum dæmone commixtiones, denique damna proximorum, homicidia, præsertim infantium necdum baptizatorum, quorum ossiculis ad varia præstigia & maleficia utuntur magi, mortes animalium, vastatio- nis segetum & similia.

31.

Magiam non excusari à mortali ob parvitatem materiæ patet ex ante dictis de aliis superstitionis speciebus, traditurque à Tolero, Filinscio, Lessio, Sanchez, Diana apud Bassam V. Magia n. 2.

32.

Petes: qualiter cognosci possint opera

magica? Resp. cognosci posse tribus modis. Primo ex conditione causarum, quæ adhibentur, ut si expresse invocetur diabolus, item si preces adhibeantur, quatenus falsa permixta sunt, item si verba exotica, characteres, imagines, ligaturæ &c. præter Ecclesiæ morem: cum enim effectus, qui intenditur, nequeat ab his causis produci, hæc producat a Deo, sequitur quod à solo diabolo qui in positione harum causarum inefficacium implicite invocatur. Nec obstat, quod interdum non nisi verba sacra adhibeantur: quia non diriguntur ad Deum, nec eo sensu proferuntur: quo sacra sunt, sed animo profano, id est, ad obtinendum effectum, vel alium, ad quem ex Dei vel Ecclesiæ institutione non sunt ordinata.

Opera magica dignosci possunt ex conditione causarum adhibitarum.

Secundo ex conditione operationis, ut cum repente curatur animal absque miraculo, item si parvo tempore multa millaria conficiantur, si hic pungatur imago cerea Petri v. g. & ille alibi doloribus conficiatur. Tertio ex effectus conditione, videlicet si effectus humanam industriam superet. Sunt autem ejusmodi plura, quæ à magis operã dæmonum re ipsa, vel secundum speciem fiunt: quædam enim fiunt circa elementa, ut excitatio tempestates: quædam circa corpora animalium, ut celerrimè transferendo, eaque transformando, infundendo morbos, aut morbos mirabiliter curando, impediendo læsiones & similia: quædam circa animam conjunctionem corpori, ut operando omnia ea, quæ ex corporis dispositione pendent, v. g. amentiam, odia, amores &c.

Ex conditione operationis.

Vel ex conditione effectus.

QUÆSTIO V.

An liceat tollere signa magica eo sine ut dæmon nocere desinat?

Satis constat illa signa posse licite tolli ex indignatione vel odio facinoris, quo maleficus ea posuit, vel ut tesseram sui cum dæmone pacti; vel in contemptum ac detestationem, tum diaboli, tum magicæ superstitionis, ut oblat Sylvium q. 96. art. 4. sed difficultas est, an signa illa amovere vel destruere liceat ea intentione, ut cesset noxamentum à dæmone alioquin interendum. Ad quam

33. Licet signa magica tollere ex indignatione vel odio in dæmonem.

Dico I. Non licet tollere signa magica per novum maleficium. Ratio est: quia adhibitio novi malefici est intrinsecè mala, tamquam expressum vel tacitum cum dæmone pactum involvens. Unde nulla utilitas vel necessitas prædictam malitiam abstergere potest.

34. Numquam tamen per novum maleficium.

Dico II. Licet tollere signa magica absque maleficio, ea intentione, ut dæmon nocere desinat. Ita passim Doctores cum Scoto 4. d. 34. num. 4. ubi dicit hoc esse meritorium contra Estium 4. d. 34. §. 8. & 9. quem

35. Eo scilicet licet tollere ex intentione ut cesset noxamentum.

Est ex genere suo peccatum mortale.

Habet ordinariè multa alia peccata annexa que sunt mortalia.

Neque excusatur ratione levitatis materiae.

quem sequitur *Sylvius sup. conclus. 3.* Ratio est: quia eiusmodi amotio signorum non est invocatio demonis ex natura rei, sed potius eversio prioris pacti; neque etiam ex intentione operantis, at quæ illi prorsus est contraria: ergo simpliciter est licita, cum aliunde non sit illicita. Patetque insuper exemplo sublationis signorum hostilium, inter homines, ipse nocenti cessatur faciendæ. Si quis enim, inisset pactum cum hoste, quod dato signo domum vel urbem incendet, is, qui tale pactum sciret, absque ullius cum hoste societatis vel pacti nota, signum illud amovere posset.

36.

Dices I. Qui tollit signa magica eo sine, ut diabolus nocere desinat, effectum desideratum non expectat à causa naturali, neque à voluntate humana, neque per miraculum à voluntate Dei aut Sanctorum: ergo expectat eum à diabolo, quod est illicitum, velut implicitam demonis invocationem continens. Resp. effectum desideratum expectari à Deo, non quidem miraculose, sed juxta ordinariam ejus legem obtinendum: quamquam enim Deus absolute posset demoni permittere nocentiorum inferendorum continuationem independentem à quorumlibet signorum positione: juxta ordinarium tamen suum agendi modum eam non permittit, nisi malitiam humanam per signorum quorundam adhibitionem suo modo concurrentem & cooperante: quibus proinde signis sublatis de per se à Deo sperari potest locumentorum, aliàs inferendorum, cessatio.

37.

Dices II. Qui tollit signa magica modo prædicto, immiscet se pacto malefici cum demone, quod est hujusmodi, ut signo posito, diabolus nocere incipiat, & eo sublato desinat. Resp. non esse necesse, quod duplex illud pactum inter demonem & maleficum intercesserit, sed potest fuisse unicum, videlicet ut posito signo demon noceret, quo signo sublato, demon ulterius nocere non permittitur: atque ita potest æstimare, quisquis signa magica tollit, nisi aliunde sibi constet duplex pactum intercessisse. Quo posito adhuc licitum erit signa magica tollere, per actiones ad hoc ex se vel Dei aut Ecclesiæ ordinatione idoneas, ut docet *Wiggers n. 141.*

38.

An autem in hoc casu signa magica tollere liceat per talem actionem, quæ neque ex natura sua, neque ex Dei voluntate, vim habet impediendi maleficium, major est difficultas, quæ ad conclusionem nostram (ad cujus verificationem sufficiunt præmissa) impertinens & disparata. In qua apparet *Wiggers hęc dub. 21. n. 144.* non satis intelligibile, quomodo actio, nec ex se, nec ex Dei vel Ecclesiæ ordinatione vim habens impediendi maleficium, possit adhiberi ex intentione maleficium impediendi, absque aliqua communicatione cum demone. Nihilominus oppositum, pro quo

Wiggers sup. n. 145. refert *Suarez, Maldarum & alios*, non est improbable, eò quod videatur talis actio, posse adhiberi ad hoc, ut, signo magico per eam sublato, Deus demonem coerceret, ne ulterius nocere pergat: atque ita cessatio maleficii seu nocentiorum per talem actionem fatenta non expectatur ex præcedenti demonis pacto, sed à Deo, juxta ordinariam suam legem, sublato signo demonem ab ulteriori nocumento cohibente. Alia, quæ obijci solent, ex dictis solvi possunt. Interim videri potest *Lessius p. 44. dub. 6.*

Ex dictis sequitur, esse obligatorium signa magica tollere, dum ille, qui eorum conscius est, commode potest: quia tenetur impedire tum peccata per illa signa, tamquam conditionem sine qua non, committendam: tum damna inde proximo obventura, ut observat *Sanchez l. 2. Moral. c. 41. n. 22. Suarez l. 2. de Superstit. n. 17. n. 13.* & alii. Si tamen sine gravi sui vel tertii incommodo signa illa tollere, non possit, ad id non tenetur.

Similiter ex dictis resoluta manet difficultas illa, an non solum licitum sit signa magica tollere, eo sine, ut diabolus per ea nocere desinat, sed etiam ponere alia signa, per quorum positionem expiret pactum prius & diabolus nocere desinat: nam si illa signa ex se, vel Dei aut Ecclesiæ ordinatione, habeant virtutem destructivam maleficii, omnino licitum est illa adhibere. Si verò neque ex se, neque ex Dei aut Ecclesiæ ordinatione, prædictam habeant virtutem, sed sint omnino indifferentia, procedendum est juxta alterutram sententiam *num. 38.* cum suo fundamento allatam.

Petes: An liceat à malefico petere dissolutionem maleficii? Resp. id non licere, si dissolutio fieri nequeat nisi per novum maleficium, ut patet ex dictis *conclus. 1.* idque etiam si maleficius ad hoc se paratū exhibeat cum equidè novi maleficii adhibitio maneat intrinsecè mala, ad quam proinde induci potest. Nec obstat, quòd ex justa causa liceat petere juramentum ab eo, qui scitur peccaturus: quia in hoc casu, solum petitur actio, quæ bene & malè fieri potest: in illo autem, quæ non nisi malè.

Unde consequenter *Bonacina hęc puncta 5. n. 8.* post *Suarez & Sanchez*, quos citat, docet ex justa causa maleficium simpliciter induci posse, ut maleficium tollat, quòd potest modo licito, etiam si illicitum quoque adhibere possit. Hoc tamen limitat *Wiggers dub. 23.* ad casum, quo inducens persuadet sibi probabiliter maleficium non ulurum malà arte, quanto aliter potest: sed verò certò aut probabiliter credat & sibi persuadeat, maleficium tali arte ulurum, etiam aliter possit, putat tunc non licere. Quæ tamen limitatio difficultatem patitur, ob exemplum juramenti, quod, exigi potest ab eo, qui moraliter certò æstimatur peccaturus, mo-

Qua cessatio expectatur à Deo, non à demone.

Idem, sine periculo se immiscendo pacto demoni.

Quid si actio signorum destructiva ex se neque ex ordinatione Dei vel Ecclesiæ ad id vim habeat.

39. Conscientiam signorum tenentur ea tollere.

40. Similiter licet signa magica tollere, eo sine, ut diabolus per ea nocere desinat, sed etiam ponere alia signa, per quorum positionem expiret pactum prius & diabolus nocere desinat: nam si illa signa ex se, vel Dei aut Ecclesiæ ordinatione, habeant virtutem destructivam maleficii, omnino licitum est illa adhibere.

41. Non licet à malefico petere dissolutionem maleficii, si dissolutio fieri nequeat nisi per novum maleficium, ut patet ex dictis conclus. 1. idque etiam si maleficius ad hoc se paratū exhibeat cum equidè novi maleficii adhibitio maneat intrinsecè mala, ad quam proinde induci potest.

Quid si maleficium moraliter certò, maleficium sit ulurum, etiam aliter possit.

rus, modo tamen possit non pejerare: id est que Castro Palao punct. 12. n. 4. probabilius censet etiam in hoc casu licite a malefico peti dissolutionem maleficii. Hoc saltem constat

maleficiū ex lege charitatis debere ab inducente excitari, ut maleficum modo licito dissolvat: nam quisque tenetur, ubi commode potest, proximi peccatum impedire.

DISPUTATIO OCTAVA.

De Irreligiositate.

1. Irreligiositas Religioni opponitur per defectum. Hinc species.

IRRELIGIOSITAS Religioni per defectum opposita, ut ante diximus, est defectus cultus Deo debiti. Cōprehenditque sub se tentationem Dei, sacrilegium, blasphemiam, simoniam, perjurium & voti violationem: sed de his duobus postremis vitiis in præcedentibus actū est, & de Simonia disp. seq. agemus, de reliquis nunc acturi.

QUESTIO I.

De Tentatione Dei.

2. Tentatio dupliciter dicitur.

TENTATIO sumitur dupliciter. Primò ut idem sit, quod ad malum incitare, quo modo diabolus hominē tentat. Secundò significat dictum vel factum, quod adhibetur ad capiendum experimentum de aliquo qualitatibus, ut de potentia, scientia, justitia &c. juxta hanc significationem sumitur tentatio hoc loco.

3. Quid Tentatio Dei.

Vnde malum.

Est igitur tentatio Dei actus Religioni oppositus, quo quis absque justa causa dicit aut facit aliquid ad capiendum experimentum de divina aliqua perfectione, ut de potentia, sapientia, justitia, misericordia aliisve Dei attributis. Dicitur esse actus Religioni oppositus: quia est quædam in Deum irreverentia velle de ipsius perfectione experimentum sumere absque justa causa, relicta mediis à Deo institutis: sicut etiam in humanis contra observantiam suo Superiori debitam subditus delinquit, qui absque justa causa de virtutibus ejus experimentum capere præsumit.

Et in quo ejus malitia sita.

Unde malitia hujus vitii consistit in irreverentia erga Deum, ex indebita extraordinarii auxilii divini postulatione desumpta: quemadmodum enim reverentia Deo debita in eo sita est, quod consideratā illius majestatem & nostrā vilitatem intra limites ab ipso nobis præfixos nos contineamus, ne videlicet audacius, quam ipse concesserit, ad eum accedamus, ita irreverentia nascitur ex illius defectu.

4. Quidam non opponunt Dei.

Aliqui tamen Doctores sicut quos Sanchez l. 2. Moral. c. 34. n. 4. Reginaldus l. 17. n. 27. docent tentationem Dei etiam opponi virtuti spei, quatenus tentans Deum aliquid ab eo obtinere sperat modo indebito.

Dicitur est, absque justa causa: quia si illa adsit, non erit tentatio, ut si fiat ex divina Herimex Sum. Theol. Pars III.

no instinctu, v. g. si quis habeat donum miraculorum, gratiam sanitatum, vel si honor Dei & Ecclesiæ id exigat. Hinc juxta Aquinum 1. p. l. 9. c. 2. punct. 7. & alios excusatur, qui à Deo petit divinæ suæ voluntatis manifestationem, ut eidem per omnia conformet suam.

Tentatio Dei alia est expressa, alia interpretativa. Expressa tunc contingit, quando aliquid fit expressè ea intentione, ut experimentum capiatur de aliqua Dei perfectione, ut si quis se in puteum conjiciat, ut experiatur, an Deus eum lædi permittet. Hanc tentationis speciem ex vi sui objecti præcisè, omni aliâ malitiâ seclusâ, docet Suarez de Irrelig. c. 2. nu. 16. Contra aliquos, quos tacito nomine refert num. 15. & post eum Sylvius q. 97. art. 4. esse peccatum mortale: eò quòd extraordinarium Dei auxilium postulare, sine justa causa, videatur notabilem contra Deum irreverentiam continere.

Tentatio Dei alia est expressa.

Etiam ex se mortale.

6. Alia interpretativa.

Interpretativa contingit, quando aliquid fit absque explicita quidem intentione sumendi experimentum de divina aliqua perfectione, requirit tamen extraordinarium Dei auxilium, illudque à Deo temerè expectatur: ut si quis exemplo Christi velit jejunare quadraginta diebus, expectans se à Deo sine cibo confortandum: secus si tam diu velit jejunare, ut sese occidat, tunc enim peccatum illud non habebit rationem tentationis Dei, quæ non potest fieri sine respectu ad Deum, ut post Lessium, Suarez & alios observat Bonacina Tom. 2. disp. 3. q. 9. n. 3.

7. Quæ quando sit peccatum mortale.

Tentatio interpretativa Dei est peccatum mortale, quando provenit ex crassa ignorantia, vel dubitatione alicujus attributi divini, vel articuli fidei, quem homo scire tenetur. Secundò quando conjuncta est magno periculo vitæ, aut gravis læsionis, ut si quis, relicta scholâ, sese præcipitem daret ex turri. Tertio ratione scandali: concurruntque in his casibus duplex malitia, una tentationis Dei, quæ desumitur præcè ex irreverentia Deo per tentationem illata; altera ex transgressione alterius virtutis v. g. fidelitatis, charitatis &c. Quarto denique in mortalem degenerat tentatio, quando procedit ex curiositate: eò quòd tentans actu suo tunc profiteatur Deum esse factorem curiosorum, non sine magna in Deum irreverentia, nisi ex levitate materiae (prout hanc tentationis speciem à mortali posse excusari censent

Et an excusetur ex levitate materiae.